

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання самостійної та контрольної робіт
з дисципліни «Економіка підприємства»
здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
освітньої програми «Управління проектами»
зі спеціальності 073 «Менеджмент»
(денної та заочної форм навчання)

Методичні вказівки до виконання самостійної та контрольної робіт з дисципліни «Економіка підприємства» здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми «Управління проектами» зі спеціальності 073 «Менеджмент» (денної та заочної форм навчання). Укл.: Ткаченко А.М., Бобко Н.А. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2025. 63 с.

Укладачі: Ткаченко А.М., зав. каф. БтаУ, д.е.н., проф.
Бобко Н.А., ст. викл. каф. БтаУ

Рецензент: Левченкло Н.М., д.держ.упр., проф.

Відповідальний
за випуск: Ткаченко А.М., зав. каф. БтаУ, д.е.н., проф.

Затверджено
на засіданні кафедри
«Бізнес та управління»
Протокол № 2
від 28.08.2025 р.

Рекомендовано до видання
НМК факультету бізнес-
технологій та економіки
Протокол № 1
від 29.08.2025 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗА ЗМІСТОВИМИ МОДУЛЯМИ.....	5
РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО НАПИСАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ.....	24
ТЕМАТИКА КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ.....	26
ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ ДО КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ ЗА ВАРІАНТАМИ.....	28
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	61

ВСТУП

Метою вивчення дисципліни «Економіка підприємства» є формування здатностей самостійно мислити, приймати управлінські рішення, виконувати комплексні економічні розрахунки для ефективного здійснення господарської діяльності на рівні промислового підприємства.

Основні завдання вивчення дисципліни «Економіка підприємства» пов'язані з формуванням:

- системи взаємозалежних (взаємообумовлених і взаємозалежних) факторів виробництва й реалізації продукції на підприємстві;

- інструментарію (системи принципів, методів і показників), що забезпечує порівнянню вартісну оцінку витрат і результатів діяльності підприємства;

- аналітичного апарату й організаційної основи, що гарантують пошук і реалізацію найбільш ефективних шляхів виробництва й реалізації продукції, а також напрямків розвитку підприємства;

- мотиваційного інструментарію, необхідного для того, щоб визначати мету й знаходити засоби досягнення ефективного господарювання;

- вивчення теорії та методологічних засад засвоєння практичних навичок управління підприємством у конкурентному середовищі, формування вмінь ефективного використання ресурсного і виробничо-господарського потенціалу, забезпечення розширеного самовідтворення на основі інвестиційно-інноваційної моделі розвитку.

З метою формування критичного осмислення здобутих теоретичних знань з дисципліни «Економіка підприємства» в методичних вказівках надано тестові завдання до самостійної роботи за змістовими модулями, рекомендації щодо написання та оформлення контрольної роботи, тематику контрольних робіт, практичні завдання до контрольної роботи за варіантами.

Це забезпечує самостійність навчання, сприяє глибокому та всебічному вивченню навчальної дисципліни «Економіка підприємства», дає можливість навчитися правильно орієнтуватися у вихідній інформації та розраховувати економічні показники діяльності конкретного суб'єкта господарювання.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗА ЗМІСТОВИМИ МОДУЛЯМИ

Змістовий модуль 1. Теорії та різновиди підприємств і ринкове середовище його функціонування

1. Економічні показники – це:
 - а) явища, процеси, факти, виявлені тенденції та закономірності їх розвитку;
 - б) нормативні витрати матеріальних ресурсів, праці, капіталовкладень;
 - в) інформаційний носій певних кількісних та якісних характеристик економічних явищ і процесів;
 - г) категорії, поняття, висновки та рекомендації.
2. На галузеву структуру господарського комплексу країни впливають:
 - а) рівень спеціалізації та кооперування;
 - б) розвиток транспортної мережі;
 - в) матеріальний та культурний рівень населення;
 - г) кількість населення країни.
3. Галузевий коефіцієнт випередження характеризує:
 - а) наскільки темп зростання обсягу виробництва продукції в окремій галузі вищий, ніж у відповідній сфері економіки;
 - б) наскільки рівень обсягу виробництва продукції галуззю за період, що аналізується, вищий (або нижчий) від рівня обсягу виробництва продукції за базисний період;
 - в) у скільки разів темп зростання виробництва продукції в окремій галузі вищий (або нижчий), ніж у відповідній сфері економіки;
 - г) у скільки разів рівень обсягу виробництва продукції галуззю за період, що аналізується, вищий (або нижчий) від рівня обсягу виробництва продукції (надання послуг) за базисний період.
4. При вивченні масових явищ, процесів, фактів, виявленні тенденцій та закономірностей їх розвитку застосовують метод:
 - а) монографічний;
 - б) абстрактно-логічний;
 - в) економіко-розрахунковий;
 - г) економіко-статистичний.

5. Господарський комплекс країни – це:
- а) сфера матеріального виробництва продукції;
 - б) структура національного господарства;
 - в) сукупність взаємопов'язаних галузей, що відрізняють національне господарство від господарств інших країн;
 - г) сукупність міжгалузевих комплексів країни.
6. При прогнозуванні та плануванні економічних процесів розвитку застосовують метод:
- а) балансовий;
 - б) розрахунково-конструктивний;
 - в) нормативний;
 - г) експериментальний.
7. Міжгосподарська кооперація – це:
- а) об'єднання господарств в певну структуру під єдиним керівництвом одного із його засновників з метою підвищення ефективності виробництва продукції;
 - б) об'єднання матеріальних, фінансових і трудових ресурсів суб'єктів господарювання для спільного виробництва продукції;
 - в) укрупнення господарств і поглиблення їх спеціалізації;
 - г) удосконалення господарських зв'язків організацій.
8. Який показник характеризує відношення темпів зростання обсягу виробництва продукції певної галузі до темпів зростання обсягів виробництва продукції господарського комплексу?
- а) структура господарського комплексу;
 - б) показник використання потужностей галузі;
 - в) коефіцієнт динаміки обсягів виробництва продукції;
 - г) коефіцієнт випередження.
9. Темп зростання обсягу виробництва продукції окремої галузі характеризує:
- а) у скільки разів зростання виробництва продукції в окремій галузі вище, ніж у сфері економіки;
 - б) у скільки разів обсяг виробництва продукції галуззю за період, що аналізується, вищий (або нижчий), ніж у звітному періоді;
 - в) наскільки темп зростання виробництва продукції в окремій галузі вищий (або нижчий), ніж у відповідній сфері економіки;

г) наскільки рівень обсягу виробництва продукції галузю за період, що аналізується, вищий (або нижчий) від рівня обсягу виробництва за базисний період.

10. Для аналізу зрушень у галузевій структурі господарства країни застосовують показники:

- а) дані про географічне розташування окремих галузей;
- б) темп зростання обсягу виробництва в окремих галузях та у народному господарстві в цілому;
- в) дані про споживчий попит домашніх господарств;
- г) галузеві коефіцієнти випередження.

Змістовий модуль 2. Ресурсне забезпечення діяльності підприємства

1. Назвіть головну особливість нематеріальних ресурсів:

- а) короткий життєвий цикл;
- б) відсутність можливості визначення загального конкретного розміру користі, вигоди, яку вони дають підприємству;
- в) їх безприбутковий характер;
- г) інша відповідь.

2. При нарахуванні амортизації нематеріальних активів враховуються такі показники:

- а) первісна вартість об'єкта нематеріальних активів;
- б) вартість об'єкта нематеріальних активів, що амортизується;
- в) відновлена вартість об'єкта нематеріальних активів;
- г) ліквідаційна вартість об'єкта нематеріальних активів.

3. Сформований імідж підприємства, складовими якого є досвід, ділові зв'язки, стала клієнтура, доброзичливість та прихильність споживачів тощо – це:

- а) товарний знак;
- б) гудвіл;
- в) торгівельна марка;
- г) фірмове найменування.

4. Назвіть, що входить до складу оборотних засобів суб'єкта господарювання:

- а) оборотні фонди та фонди обігу;
- б) оборотні фонди, запаси готової продукції на складі, дебіторська заборгованість;

- в) виробничі запаси та фонди обігу;
 - г) виробничі запаси, полуфабрикати власного виробництва, запаси готової продукції на складі, дебіторська заборгованість.
5. Визначити коефіцієнт оборотності оборотних засобів як:
- а) відношення обсягу товарної продукції до середньої вартості оборотних засобів;
 - б) відношення обсягу валової продукції до середньої вартості оборотних засобів;
 - в) відношення обсягу реалізованої продукції до середньої вартості оборотних засобів;
 - г) співвідношення обсягу випущеної продукції до середньорічної вартості оборотних засобів.
6. Основними напрямками підвищення ефективності використання оборотних засобів на стадії створення виробничих запасів є:
- а) розвиток стандартизації та уніфікації;
 - б) удосконалення нормування;
 - в) дотримання договірної платіжної дисципліни;
 - г) вдосконалення системи економічного стимулювання.
7. Коефіцієнт завантаження оборотних засобів – це:
- а) розмір оборотних коштів, який припадає на одну гривню валової продукції;
 - б) сума оборотних засобів, яка припадає на одну гривню товарної продукції;
 - в) розмір оборотних коштів, який припадає на одну гривню реалізованої продукції;
 - г) сума оборотних коштів, яка припадає на одну гривню чистої продукції.
8. Назвіть види нормованих оборотних коштів:
- а) дебіторська заборгованість;
 - б) готова продукція відвантажена, але не сплачена;
 - в) сировина та основні матеріали;
 - г) грошові кошти.
9. Оцінка рентабельності оборотних засобів визначається співвідношенням (%):
- а) прибутку до собівартості продукції (послуг);
 - б) валового прибутку до середньорічної вартості оборотних засобів;
 - в) прибутку до оподаткування до середньої вартості оборотних

коштів;

г) прибутку до оподаткування до середньорічної вартості оборотних засобів.

10. Тривалість одного обороту оборотних засобів розраховується як відношення:

а) тривалості періоду, що розглядається, до коефіцієнту завантаження;

б) обсягу реалізованої продукції до коефіцієнту оборотності;

в) чистого доходу до добутку кількості днів у році на середньорічну суму оборотних активів;

г) добутку кількості днів у році на середньорічну суму оборотних активів до чистого доходу.

11. Назвіть вид трудової діяльності, здійснення якої потребує відповідного комплексу спеціальних знань та практичних навичок:

а) посада;

б) спеціальність;

в) професія;

г) кваліфікація.

12. Основними показниками, якими треба керуватися при розрахунку необхідної чисельності персоналу суб'єкта господарювання є:

а) плановий обсяг випуску та виробіток продукції;

б) показники рівня продуктивності праці та її зростання;

в) норма часу, виробітку, обслуговування;

г) показники виконання норм виробітку та баланс робочого часу працівника.

13. Величина яких показників залежить не лише від виробітку робітників, а й від частки останніх у загальній чисельності промислово-виробничого персоналу, а також від кількості днів, які вони відпрацювали, та від тривалості робочого дня?

а) річний виробіток продукції на одного робітника;

б) середньорічний, середньоденний і середньогодинний виробіток продукції на одного працівника;

в) структура промислово-виробничого персоналу, середньорічний, середньоденний і середньогодинний виробіток продукції на одного працівника;

г) середньорічний виробіток продукції на одного працівника.

14. Назвіть, що не визначає тарифна сітка:

а) розряд робітників;

- б) умови преміювання;
- в) кваліфікацію;
- г) інша відповідь.

15. Відношення чисельності працівників зі стажем роботи в організації більше одного року за певний період часу до середньооблікової кількості працівників за відповідний період – це:

- а) коефіцієнт постійності кадрового складу;
- б) коефіцієнт плинності кадрів;
- в) коефіцієнт стабільності кадрів;
- г) коефіцієнт інтенсивності плинності кадрів.

16. Як зміниться виробіток робітника якщо трудомісткість одиниці продукції зменшиться на 7%?

- а) зменшиться на 7,5%;
- б) збільшиться на 7,5%;
- в) зменшиться на 6,5%;
- г) збільшиться на 6,5%.

17. Який коефіцієнт визначається відношенням кількості робітників, прийнятих на роботу, до кількості робітників, які були звільнені з різних причин за певний період?

- а) коефіцієнт плинності кадрів;
- б) коефіцієнт інтенсивності плинності кадрів;
- в) коефіцієнт внутрішньої мобільності;
- г) коефіцієнт відновлення кадрів.

18. Співвідношенням денної тарифної ставки допоміжного робітника, переведеного на непряму відрядну систему оплати праці та добутку кількості об'єктів, що обслуговуються допоміжним робітником за встановленою нормою та обсягу виробництва за нормою для кожного об'єкта обслуговування, розраховується:

- а) непрямий відрядний коефіцієнт;
- б) непряма відрядна розцінка;
- в) непряма відрядна тарифна ставка;
- г) інша відповідь.

19. Визначте основний заробіток працівника у разі відрядної оплати праці:

- а) добуток фактичної трудомісткості роботи та відрядної розцінки;
- б) добуток обсягу виконаної роботи у натуральному вимірі та відрядної розцінки;

- в) добуток обсягу виконаної роботи у натуральному вимірі та тарифної ставки;
- г) добуток нормативної трудомісткості роботи та відрядної розцінки за одиницю продукції.

20. Додаткова заробітна плата не включає:

- а) доплати;
- б) тарифні ставки;
- в) надбавки;
- г) інша відповідь.

21. Назвіть, для якого методу амортизації характерним є розрахунок амортизаційних відрахувань у залежності не від часу, а від результатів використання основних фондів:

- а) зменшення залишкової вартості;
- б) кумулятивного;
- в) виробничого;
- г) прискореного зменшення залишкової вартості.

22. Фізично зношене устаткування, для якого коефіцієнт ефективності витрат на капітальний ремонт має найбільше мінусове значення, вимагає, в першу чергу:

- а) капітального ремонту;
- б) поточного ремонту;
- в) капітального ремонту з модернізацією;
- г) заміни.

23. Фондоозброєність праці розраховується як відношення:

- а) вартості основних виробничих фондів до середньорічної кількості працівників, зайнятих у виробництві;
- б) вартості основних виробничих фондів промислового призначення до середньорічної кількості працівників, зайнятих у виробництві;
- в) вартості основних виробничих фондів промислового призначення до загальної кількості працівників, що є в списках підприємства;
- г) вартості основних виробничих фондів до чисельності постійних і тимчасових працівників.

24. Визначте показник фондівдачі основних фондів як співвідношення:

- а) операційного прибутку до середньорічної вартості основних фондів;

- б) виручки від реалізації продукції до середньорічної вартості основних фондів;
- в) вартості валової продукції в порівняних цінах до середньорічної вартості оборотних фондів;
- г) обсягу випущеної продукції у вартісному виразі до середньорічної вартості основних виробничих фондів.

25. Середньорічна виробнича потужність суб'єкта господарювання визначається як:

- а) потужність на початок періоду, скоригована не тільки на приріст (зменшення) потужності, а й строки її введення (вибуття);
- б) потужність на початок періоду, скоригована на приріст потужності та зменшення потужності за рахунок вибуття;
- в) сума потужностей на початок року, вхідної та вихідної потужностей;
- г) середньоарифметичне з вхідної та вихідної потужностей.

26. Визначте показник фондомісткості:

- а) відношення вартості виробленої продукції до первісної середньорічної вартості основних виробничих фондів промислового призначення;
- б) відношення середньорічної вартості основних виробничих фондів промислового призначення до операційного прибутку підприємства;
- в) відношення первісної середньорічної вартості основних виробничих фондів промислового призначення до вартості виробленої продукції;
- г) відношення середньорічної вартості основних виробничих фондів промислового призначення до чистого прибутку суб'єкта господарювання.

27. У планових розрахунках для обґрунтування виробничої програми використовується такий вид потужності:

- а) вхідна;
- б) резервна;
- в) поточна;
- г) середньорічна.

28. За рахунок проведення яких заходів є можливим підвищення технічного рівня виробництва без розширення існуючих виробничих площ:

- а) капітального ремонту;
 - б) технічного переозброєння;
 - в) реконструкції;
 - г) інша відповідь.
29. Забезпеченість суб'єкта господарювання основними виробничими засобами визначається рівнем:
- а) фондівдачі;
 - б) коефіцієнтом прибуття;
 - в) фондоозброєності праці;
 - г) коефіцієнтом оновлення.
30. Показник, що відображає питому вагу основних фондів, введених в експлуатацію впродовж року, у їх загальному наявному обсязі, є:
- а) коефіцієнт прибуття;
 - б) коефіцієнт оновлення;
 - в) коефіцієнт придатності;
 - г) інша відповідь.
31. Визначте, який принцип покладено в основу формування джерел фінансування інвестиційних проектів:
- а) що більший ризик то менше ліквідність;
 - б) що більший період реалізації, то менший ризик;
 - в) що менший період реалізації, то менший ризик;
 - г) що більша ліквідність, то менший ризик.
32. Абсолютним показником рівня ліквідності інвестицій є:
- а) різниця між технічним терміном конверсії інвестицій з абсолютною ліквідністю у кошти та можливим терміном конверсії об'єкта інвестування у кошти;
 - б) різниця між можливим терміном конверсії об'єкта інвестування у кошти та технічним терміном конверсії інвестицій з абсолютною ліквідністю у кошти;
 - в) відношення між технічним терміном конверсії інвестицій з абсолютною ліквідністю у кошти та можливим терміном конверсії об'єкта інвестування у кошти;
 - г) добуток між технічним терміном конверсії інвестицій з абсолютною ліквідністю у кошти та можливим терміном конверсії об'єкта інвестування у кошти.
33. При послідовному протіканні процесів інвестування капіталу отримання прибутку:

- а) починає формуватися одразу після завершення інвестування коштів;
 - б) починає формуватися через деякий час після завершення інвестування коштів;
 - в) починає формуватися одразу після початку інвестування коштів;
 - г) починає формуватися одразу з першим надходженням доходу.
34. Грошовий потік, що розглядається в аналізі доцільності інвестицій у конкретний проект, – це:
- а) кумулятивний грошовий потік;
 - б) фінансовий потік;
 - в) чистий грошовий потік;
 - г) релевантний грошовий потік.
35. Основними показниками ефективності при відборі інвестиційних проектів є:
- а) чистий приведений дохід і період окупності;
 - б) індекс рентабельності та період окупності;
 - в) чистий приведений дохід і внутрішня ставка доходності;
 - г) індекс рентабельності та внутрішня ставка доходності.

Змістовий модуль 3. Організація діяльності підприємства

1. Процес комерціалізації нововведень – це:
 - а) процес уведення новацій на ринок, що перетворює їх на джерело доходу;
 - б) період між появою новації і її впровадженням;
 - в) функція корисності інновації;
 - г) поширення інновації за межі підприємства.
2. Фізичні чи юридичні особи, які провадять інноваційну діяльність і (або) залучають майнові та інтелектуальні цінності, вкладають власні чи запозичені кошти в реалізацію інноваційних проектів, – це:
 - а) суб'єкти інноваційної діяльності;
 - б) об'єкти інноваційної діяльності;
 - в) інвестори;
 - г) ініціатори нововведень.
3. Процес комерціалізації нововведень не включає:
 - а) дослідження ринку;

- б) ринкове планування;
 - в) дослідно-конструкторські роботи;
 - г) ринкове випробування.
4. Класична крива поширення інновації у галузі має вигляд:
- а) L - подібної кривої;
 - б) S - подібної кривої;
 - в) S - подібної кривої;
 - г) V- подібної кривої.
5. Сферу інноваційної діяльності формують:
- а) ринок новацій, ринок капіталу, ринок чистої конкуренції нововведень та інноваційна інфраструктура;
 - б) сукупність підприємств, організацій, установ, їх об'єднань, асоціацій будь-якої форми власності, що надають послуги із забезпечення інноваційної діяльності;
 - в) науково-дослідні інститути; фінансово-кредитні установи, зони інтенсивного науково-технічного розвитку;
 - г) науково-дослідницькі, проектні, науково-технічні колективи, підрозділи, лабораторії, окремі новатори, учені.
6. Метою державної інноваційної політики є:
- а) формування сприятливого соціально-економічного середовища для створення та запровадження інновацій, ініціювання та регулювання інноваційних процесів в державі;
 - б) стимулювання інновацій шляхом стримування конкуренції, застосування фінансових санкцій;
 - в) ініціювання та вплив на відбір і реалізацію продуктових і процесних інновацій;
 - г) сприяння технічному переоснащенню традиційних галузей, згортання нерентабельних виробництв.
7. Стратегія, що пов'язана з прагненням фірми досягти лідерства на ринку шляхом створення та впровадження нових продуктів, – це стратегія:
- а) помірної наступальності;
 - б) активної наступальності;
 - в) захисної;
 - г) стратегія оперативного реагування.
8. Стратегія, заснована на придбанні ліцензій чи інших об'єктів інтелектуальної власності у фірм, що їх створили, – це стратегія:
- а) наступальності;

- б) захисна;
 - в) імітаційна;
 - г) стратегія «ринкової ніші»;
9. Стратегія, спрямована на те, щоб утримати конкурентні позиції фірми на вже існуючих ринках, – це стратегія:
- а) наступальна;
 - б) оборонна (захисна);
 - в) імітаційна;
 - г) стратегія «ринкової ніші».
10. Розрізняють наступні методи мотивації інноваційної діяльності:
- а) методи організаційного та адміністративного впливу;
 - б) методи прямої дії та непрямой дії;
 - в) методи стимулювання та дестимулювання;
 - г) активні та пасивні методи мотивації.
11. До організаційних структур підтримки інноваційного підприємництва належать:
- а) бізнес-інкубатори та центри трансферу технологій;
 - б) регіональні науково-технологічні центри;
 - в) галузеві між фірмові дослідні інститути, концерни та консорціуми;
 - г) технопарки та технополіси.
12. Центр трансферу технологій (інноваційний центр) – це:
- а) компактно розташований науково-технічний комплекс, який охоплює наукові установи, вищі навчальні заклади, комерційні фірми, консалтингіві, інформаційні та інші сервісні служби і функціонує на засадах комерціалізації науково-технічної діяльності;
 - б) організація, що надає інформаційні та консультативні послуги з вибору технології для підприємницької діяльності, розробляє стратегію її трансферу і здійснює юридичну підтримку процесу її передавання від розробника до користувача;
 - в) організації, що створюються місцевими органами влади або великими компаніями з метою «виращування» нових видів бізнесу;
 - г) створюються для генерації ідей та їх розробки і впровадження у виробництво. Характеризуються надзвичайною інноваційною активністю і значним ризиком.
13. Внутрішні венчури:

- а) створюються на великих підприємствах, фірмах, що випускають наукоємну продукцію і визначають їхню інноваційну стратегію;
- б) створюються місцевими органами влади або великими компаніями з метою «вирощування» нових видів бізнесу;
- в) проводять фундаментальні і прикладні дослідження в різних сферах з експериментальною перевіркою й оформленням патентів, винаходів, методів і ноу-хау та діють в межах визначених регіонів;
- г) представляють собою об'єднання наукових, інноваційних, науково-технологічних парків і бізнес-інкубаторів на певній території з метою надання потужного імпульсу економічному розвитку регіону.

14. Процес поширення нововведення для використання у нових місцях, сферах чи умовах – це:

- а) інваріантність нововведення;
- б) дифузія нововведення;
- в) система франчайзингу;
- г) трансфер інновацій.

15. Пільгове оподаткування інноваційної діяльності відноситься до елементів впливу:

- а) прямого;
- б) комбінованого;
- в) непрямого;
- г) прямого та непрямого.

16. Розрізняють наступні організаційні форми прямих методів державного управління інноваціями:

- а) патентно-ліцензійна та антитрестівська;
- б) науково-технічна та інноваційно-венчурна;
- в) адміністративно-відомча та програмно-цільова;
- г) податково-пільгова та контрактна.

17. Сутність методів прямого регулювання інноваційної діяльності полягає в тому, що:

- а) держава бере на себе ініціативу у виборі пріоритетів науково-технічного розвитку, фінансування та стимулювання розроблення важливих національних інноваційних програм;

- б) створюються економічні та правові умови для прискорення інноваційного розвитку для окремих регіонів та галузей розвитку науки і техніки;
- в) стимулюється діяльність спеціалізованих науково-дослідних організацій, які займаються впровадженням інновацій;
- г) встановлюється пріоритет інновацій над традиційним виробництвом, який передбачає визнання за наукою провідної ролі в системі продуктивних сил.

18. Розрізняють наступні організаційні форми прямих методів державного управління інноваціями:

- а) адміністративно-відомча та програмно-цільова;
- б) патентно-ліцензійна та антитрестовська;
- в) науково-технічна та інноваційно-венчурна;
- г) податково-пільгова та контрактна.

19. Стратегія оперативного реагування належить до:

- а) активних наступальних інноваційних стратегій;
- б) помірних наступальних інноваційних стратегій;
- в) оборонних стратегій;
- г) функціональних стратегій організації.

20. Сукупність взаємопов'язаних дій людей, засобів праці та сил природи, потрібних для виготовлення продукції, – це:

- а) технологічний процес;
- б) основний процес;
- в) виробничий процес;
- г) обслуговуючий процес.

5. Рівномірність випуску продукції забезпечується принципом:

- а) паралельності;
- б) ритмічності;
- в) пропорційності;
- г) безперервності.

21. Масовий тип виробництва характеризується:

- а) низькою кваліфікацією робітників;
- б) постійним випуском різних виробів впродовж тривалого часу у невеликій кількості;
- в) великою питомою вагою ручних робіт;
- г) низьким коефіцієнтом закріплення операцій за робочими місцями.

22. Під спеціалізацією розуміють:

- а) одночасне виконання окремих операцій і процесів;
 - б) розподіл виробничого процесу на складові;
 - в) саморегулювання виробничої системи;
 - г) рух предметів праці по ходу технологічного процесу.
23. Система, яка активно взаємодіє із зовнішнім середовищем на «вході» та «виході», називається:
- а) штучною;
 - б) закритою;
 - в) відкритою;
 - г) природною.
24. Принцип прямоточності організації виробничого процесу полягає в тому, що:
- а) перерви між суміжними технологічними операціями мають бути мінімальними;
 - б) у рівні проміжки часу виготовляється однакова зростаюча кількість продукції та забезпечується рівномірне завантаження робочих місць;
 - в) предмети праці в процесі обробки повинні мати найкоротші маршрути по всіх стадіях виробничого процесу;
 - г) у всіх частинах виробничого процесу, в усій взаємопов'язаній системі підрозділів і машин було узгоджено пропускну спроможність.
25. Підприємство, на якому безперервно випускають один або кілька виробів протягом тривалого часу в умовах високої внутрішньозаводської спеціалізації, є підприємством:
- а) одиничного виробництва;
 - б) серійного виробництва;
 - в) масового виробництва;
 - г) дослідного виробництва.
26. Які показники характеризують ефективність використання виробничої потужності?
- а) наявність вільних оборотних коштів;
 - б) середня за списком чисельність промислово-виробничого персоналу;
 - в) коефіцієнт інтегрального навантаження;
 - г) кількість управляючих систем.
27. Ритмічність виробництва являє собою:
- а) рівень випуску продукції виробничими підрозділами;

- б) випуск продукції відповідно до планового завдання за певний відрізок періоду;
- в) рівень випуску продукції за рівні періоди часу;
- г) однаковий випуск продукції за кожен період часу.

28. Підприємство як виробнича система забезпечує свою адаптивність:

- а) самонавчанням;
- б) саморегулюванням;
- в) самоорганізацією;
- г) мобільністю.

29. За яким критерієм виробничі процеси поділяються на дискретні та безперервні:

- а) за призначенням;
- б) за перебігом у часі;
- в) за ступенем автоматизації;
- г) за ступенем складності.

30. Підприємства одиничного типу виробництва виготовляють продукцію:

- а) окремими екземплярами, що не повторюються або повторюються нерегулярно;
- б) обмеженої номенклатури партіями, які періодично повторюються;
- в) одного або жорстко обмеженої кількості найменувань безперервно впродовж тривалого часу;
- г) широкого вжитку на спеціальному устаткуванні.

31. Виробничий процес являє собою:

- а) забезпечення безперебійного функціонування допоміжного виробництва;
- б) технологічну обробку сировини та матеріалів;
- в) одночасне виробництво декількох видів продукції;
- г) сукупність взаємозалежних процесів, результатом яких є готова продукція.

32. Перерви між суміжними технологічними операціями мають бути мінімальними або зовсім ліквідованими — це вимога принципу:

- а) автоматичності;
- б) ритмічності;
- в) безперервності;
- г) прямоочності.

33. Автоматичні процеси – це процеси, які:
- а) здійснюються безпосередньо робітником;
 - б) виконуються робітником за допомогою машин;
 - в) виконуються машинами під наглядом робітника;
 - г) здійснюються машиною без участі робітника за попередньо розробленою програмою.
4. Невелика номенклатура виробів, використання універсального устаткування та висока кваліфікація робітників характерні для типу виробництва:
- а) масового;
 - б) серійного;
 - в) одиничного;
 - г) середньoserійного.
35. Прості виробничі процеси характеризуються наступними ознаками:
- а) наявністю спеціалізованого устаткування;
 - б) автоматизованою обробкою деталей;
 - в) обов'язковою наявністю інтервалів між операціями;
 - г) протікають на одному ступені.

Змістовий модуль 4. Витрати та результати діяльності підприємства. Розвиток підприємства

1. Призначенням класифікації витрат на виробництво продукції (надання послуг) за економічними елементами є:
- а) розрахунок собівартості одиниці конкретного виду продукції (послуг);
 - б) встановлення ціни виробу (послуги);
 - в) калькулювання собівартості продукції (послуг);
 - г) створення бази для складання кошторису витрат на виробництво продукції (послуг).
2. Особливістю цього способу калькулювання є те, що загальні витрати виробництва (надання послуг) у розрізі калькуляційних об'єктів ділять на кількість калькуляційних одиниць за кожним об'єктом за статтями калькуляції або елементами витрат:
- а) спосіб накопичення витрат;
 - б) спосіб розподілу витрат;
 - в) спосіб прямого розрахунку;

- г) спосіб виключення витрат.
3. Витрати суб'єкта господарювання поділяються на прямі та непрямі за таким критерієм:
- а) місцем виникнення;
 - б) способом обчислення на одиницю продукції;
 - в) економічним характером витрат;
 - г) ступенем їх однорідності.
4. Розрахунок операційного прибутку виконують з обліком:
- а) виробничих витрат;
 - б) невиробничих витрат;
 - в) повних витрат;
 - г) постійних витрат.
5. Стимулююча функція прибутку складається з:
- а) використання як інструменту розподілу чистого доходу суспільства;
 - б) призначення прибутку як головного джерела формування фінансових ресурсів суб'єкта господарювання;
 - в) використання для розрахунків економічного ефекту від господарської діяльності;
 - г) використання прибутку як об'єкту оподаткування.
6. Визначте рентабельність продукції (послуг) як відношення:
- а) чистого прибутку від реалізації продукції (послуг) до собівартості продукції (послуг);
 - б) чистого прибутку від реалізації продукції (послуг) до чистого доходу від реалізації продукції (послуг);
 - в) чистого прибутку від реалізації продукції (послуг) до суми середньої вартості засобів суб'єкта господарювання;
 - г) інша відповідь.
7. Процес визначення обсягу і структури питомих операційних витрат на виробництво і реалізацію окремих видів продукції (послуг) називається:
- а) аналізом собівартості продукції (послуг);
 - б) нормуванням витрат продукції (послуг);
 - в) обліком витрат продукції (послуг);
 - г) калькулюванням собівартості продукції (послуг).
8. Яка мета групування витрат за калькуляційними статтями:
- а) обрахування прямих та непрямих витрат;
 - б) розрахунок собівартості виду продукції (послуг);

- в) складання кошторису витрат на виробництво;
 - г) розробка плану зниження собівартості.
9. Показник рентабельності власного капіталу розраховується як:
- а) співвідношення чистого прибутку фірми до середньорічної вартості її власного капіталу у відсотках;
 - б) співвідношення валового прибутку компанії до середньорічної вартості її власного капіталу;
 - в) співвідношення чистого прибутку компанії за період і середньої вартості власного капіталу за цей же період.
 - г) співвідношення прибутку компанії до оподаткування за період і середньої вартості власного капіталу за цей же період.
10. Показник, що визначає, яка частка прибутку припадає на кожен зароблену гривню, – це:
- а) операційна рентабельність;
 - б) рентабельність продукції (послуг);
 - в) маржинальна рентабельність;
 - г) інша відповідь.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО НАПИСАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Здобувачі вищої освіти, які навчаються на заочній формі навчання, під час вивчення навчальної дисципліни «Економіка підприємства» повинні виконати контрольну роботу згідно з темами навчального плану. Контрольна робота є важливим засобом самоконтролю студента, основою глибокого засвоєння навчального матеріалу, сприяє активній підготовці до іспиту.

Контрольна робота складається з теоретичної та практичної частин. Теоретична частина виконується за наведеною тематикою.

Кожен здобувач вищої освіти обирає одну тему із наведеного переліку тематики теоретичної частини згідно номеру у списку академічної групи.

Після вибору тематики теоретичної частини роботи необхідно підібрати літературні джерела (приблизно 7-10), опрацювати їх і скласти зміст (план) роботи.

Під час виконання теоретичної частини контрольної роботи здобувач вищої освіти має показати своє вміння самостійно працювати з науковою літературою, навчальними посібниками, довідниками й іншими науково-допоміжними матеріалами з обраної теми. Використовуючи літературу, здобувач вищої освіти повинен стисло викласти зміст теми. При цьому важливо не тільки детально проаналізувати питання вибраної теми, але й показати своє бачення поставлених проблем та особисте ставлення до їхнього розв'язання.

Практична частина контрольної роботи включає 3 практичні завдання, які потребують розв'язання. Рішення задач повинно супроводжуватися необхідними розрахунками та поясненнями з урахуванням тих рекомендацій до їх розв'язання, що наведені в методичних вказівках.

Загальний обсяг контрольної роботи складає 15-20 сторінок машинописного тексту формату А-4, надрукованого через 1,5 інтервал, розмір шрифту (Times New Roman) основного тексту (кегель) 14.

Сторінки роботи нумеруються зверху в правому куті, титульний лист є першою сторінкою контрольної роботи (номер на титулом листі не ставиться), на другій сторінці надається зміст (план) роботи, усі ілюстрації та таблиці повинні бути пронумеровані.

У тексті слід давати посилання на джерела, які подані у списку рекомендованої літератури. Посилання на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад «...у працях [1, с. 2-4]».

Посилання на таблиці в контрольній роботі вказуються порядковим номером розділу контрольної роботи та номером таблиці, наприклад «таблиця 2.1».

Посилання на рисунки в контрольній роботі вказуються порядковим номером розділу контрольної роботи та номером рисунку, наприклад «рисунок 2.1».

Контрольна робота повинна бути виконана самостійно, без копіювання тексту підручника або посібника. Зміст роботи повинен відображати тематику запропонованих завдань вказаного варіанту. Рішення практичних завдань повинні супроводжуватися короткими, вичерпаними поясненнями (аргументами).

Робота надсилається до університету не пізніше ніж за 10 днів до початку екзаменаційної сесії, перевіряється та оцінюється за результатами захисту. У разі, якщо контрольна робота виконана не за своїм варіантом, вона не зараховується та повертається на доробку. Оцінка «зараховано» є допуском до екзамену з дисципліни «Економіка підприємства».

ТЕМАТИКА КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Господарський комплекс країни та його структура.
2. Загальна характеристика галузей матеріального виробництва.
3. Підприємство: роль, ознаки, функції, класифікація та структура.
4. Процес управління підприємством: мета, завдання, функції, методи, організаційні структури.
5. Сутність, роль та основні показники якості продукції. Методи оцінки якості продукції. Стандартизація та сертифікація продукції.
6. Товарна політика підприємства: сутність, складові, життєвий цикл товару.
7. Поточні витрати підприємства та собівартість продукції.
8. Кошторис витрат виробництва: поняття, склад та методика складання.
9. Калькулювання продукції підприємства.
10. Цінова політика підприємства, методи ціноутворення.
11. Прогнозування: принципи та методи.
12. Сутність, значення та основні принципи планування діяльності підприємства. Види та методи планування.
13. Стратегічне планування, його сутність, цілі, основні етапи. Особливості та зміст тактичного планування.
14. Система оперативного планування. Бізнес-план, його значення та зміст.
15. Персонал підприємства та показники його руху. Розрахунок балансу робочого часу.
16. Планування чисельності працівників підприємства. Продуктивність праці: виробіток і трудомісткість.
17. Поняття та організація оплати праці на підприємствах. Форми та системи оплати праці.
18. Поняття та класифікація основних фондів. Облік та оцінка основних фондів.
19. Знос та амортизація основних фондів. Методи амортизації.
20. Показники ефективності використання основних фондів. Шляхи підвищення ефективності використання основних фондів.
21. Сутність та склад оборотних засобів.
22. Нормування оборотних засобів.

23. Показники ефективності використання оборотних засобів. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних засобів.
24. Поняття та види нематеріальних ресурсів. Оцінка та амортизація нематеріальних активів.
25. Роль, сутність та класифікація інвестицій.
26. Фінансові результати діяльності підприємства.
27. Показники рентабельності та фактори, що їх визначають.
28. Ефективність діяльності та методичні засади її оцінки.
29. Економічна безпека підприємства.
30. Банкрутство підприємства як результат розвитку кризових явищ в його діяльності.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ ДО КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ ЗА ВАРІАНТАМИ

Варіант 1. Господарський комплекс країни та його структура

Завдання 1.1.

За даними таблиці 1.1 визначте: а) галузеву структуру сфери матеріального виробництва; б) темпи зростання обсягу виробництва за окремими галузями та у виробничій сфері в цілому; в) галузеві коефіцієнти випередження.

Таблиця 1.1 – Вихідні дані

Галузі виробничої сфери економіки	Випуск продукції, млн. грн.	
	базисний рік	звітний рік
Усі галузі виробничої сфери,	180 797	248 934
в т. ч. промисловість	128 516	175 532
будівництво	11 335	14 426
сільське господарство	37 683	54 356
інші галузі	3 263	4 620

Завдання 1.2.

У таблиці 1.2 подана галузева структура виробничої сфери, обчислена за обсягами випуску продукції її галузями, та відповідні коефіцієнти випередження. Визначити галузеву структуру виробничої сфери економіки у звітному році, якщо темпи зростання обсягів виробництва не змінюватимуться.

Таблиця 1.2 – Вихідні дані

Галузі виробничої сфери економіки	Структура випуску продукції у базисному році, %	Галузеві коефіцієнти випередження
Усі галузі виробничої сфери,	100	-
в т. ч. промисловість	70,51	0,9919
будівництво	5,79	0,9243
сільське господарство	21,84	1,0476
інші галузі	1,86	1,0356

Завдання 1.3.

За даними таблиці 1.3 визначити показники обсягу випуску продукції в звітному році, якщо обсяг валової продукції промисловості загалом становить 225 млн. грн.

Таблиця 1.3 – Вихідні дані

Галузь промисловості	Частка в загальному обсязі випуску продукції в звітному році, %
Електроенергетика	16,2
Паливна промисловість	11,2
Металургія	23,8
Хімічна і нафтохімічна промисловість	5,4
Машинобудування і металообробка	14,1
Деревообробна і целюлозно-паперова	2,2
Промисловість будівельних матеріалів	3,1
Легка промисловість	1,6
Харчова промисловість	15,1
Інші	7,3

Варіант 2. Загальна характеристика галузей матеріального виробництва

Завдання 2.1.

За даними таблиці 2.1 визначити: а) структуру галузей, що надають послуги; б) темпи зростання обсягу надання послуг; в) коефіцієнти випередження.

Таблиця 2.1 – Вихідні дані

Галузі економіки, що надають послуги	Надання послуг, млн. грн.	
	базисний рік	звітний рік
1	2	3
Транспорт та зв'язок	25 418	33 442
Торгівля та громадське харчування	17 087	28 644
Житлове та комунальне господарство	14 971	15 025

Продовження таблиці 2.1

1	2	3
Охорона здоров'я, фізична культура та соціальне забезпечення	6 728	8 387
Освіта	8 111	10 558
Фінанси, кредит, страхування, пенсійне забезпечення	3 657	5 603
Управління та оборона	9 405	10 128
Інші галузі	10 072	13 172
В цілому по всім галузям	95 449	124 959

Завдання 2.2.

За даними таблиці 2.2 визначити обсяг випуску продукції окремими галузями машинобудування в звітному році, якщо темп зростання машинобудівної промисловості загалом становить 103%.

Таблиця 2.2 – Вихідні дані

Галузь машинобудування	Обсяг випуску продукції в базисному році, млн. грн.	Галузевий коефіцієнт випередження на звітний рік
Машинобудування металургійне	22,2	1,07
Машинобудування гірничорудне	24,1	1,10
Електротехнічна промисловість	28,5	1,02
Хімічне і нафтове машинобудування	15,6	0,97
Верстатобудування	7,3	0,90
Приладобудування	8,5	0,88
Автомобільна промисловість	10,2	0,95

Завдання 2.3.

Допоможіть аналітику відновити втрачені дані, виходячи з інформації, наведеної у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Вихідні дані

Галузі	Обсяг випуску продукції, млн. грн.		Темпи зростання, %	Коефіцієнт випередження	Галузева структура, %	
	базисний рік	звітний рік			базисний рік	звітний рік
А	70					
Б		125			35,5	
В		138				42
Разом	280	329				

Варіант 3. Підприємство: роль, ознаки, функції, класифікація та структура

Завдання 3.1.

Підприємець має намір відкрити мале підприємство з виробництва столярних виробів. Придбання устаткування обійдеться у 500000 грн., які за альтернативного використання могли б щорічно забезпечувати 50000 грн. доходу. Устаткування розраховане на 10 років роботи. Найм працівників становить 21000 грн. щомісяця, річна орендна плата – 40000 грн., а закупівля сировини, матеріалів, електроенергії – 150000 грн. на рік. За розрахунками, сукупна річна виручка становитиме 693000 грн. На аналогічному підприємстві підприємцю пропонується зайняти вакантну посаду менеджера з заробітною платою у розмірі 100800 грн. на рік. Розрахуйте величину бухгалтерського і економічного прибутків підприємства.

Завдання 3.2.

Проведене дослідження при створенні нового підприємства дало змогу підприємцю зробити висновок про доцільність заснування малого підприємства, аналогічного до вже існуючого. Товарооборот аналогічного підприємства за рік становить 270 тис. грн., тривалість одного обороту – 60 днів. На відміну від конкурента, у підприємця, за розрахунками, тривалість одного обороту становитиме 40 днів. Яку мінімальну суму грошей необхідно мати підприємцеві для започаткування діяльності за умов досягнення величини річного товарообороту конкурента? Які переваги отримає підприємець на другий рік діяльності порівняно з конкурентом?

Завдання 3.3.

Визначити коефіцієнт спеціалізації агропромислового підприємства, якщо питома вага виручки від реалізації зернових культур у структурі товарної продукції становить 20%, цукрових буряків – 10%, соняшнику – 12%, молока – 30%, м'яса – 28%.

Варіант 4. Процес управління підприємством: мета, завдання, функції, методи, організаційні структури

Завдання 4.1.

З метою розширення можливостей фінансування підприємства було прийнято рішення про перетворення товариства з обмеженою відповідальністю «Х» на акціонерне товариство «У». Учасники ТОВ здійснюють обмін своїх часток на акції за номінальною вартістю. Баланс ТОВ «Х» перед реорганізацією має такий вигляд (таблиця 4.1), тис. грн.:

Таблиця 4.1 – Баланс ТОВ «Х»

Актив		Пасив	
1 Необоротні активи	7000	1 Статутний капітал	4000
2 Оборотні активи	3000	2 Додатковий капітал	300
		3 Резервний капітал	700
		4 Нерозподілений прибуток	—
		5 Зобов'язання	5000
Баланс	10000	Баланс	10000

Одночасно з перетворенням проводиться збільшення статутного капіталу на основі додаткової емісії акцій загальною номінальною вартістю 1 млн. грн. Курс емісії акцій – 120%. Для поліпшення структури капіталу запропоновано здійснити операцію трансформації заборгованості перед одним із кредиторів у власний капітал, на що спрямовується 25% акцій додаткової емісії. Решта акцій планується розмістити на ринку капіталів. Накладні витрати, пов'язані з перетворенням та збільшенням статутного капіталу, становлять 50 тис. грн. Побудувати баланс підприємства після реорганізації.

Завдання 4.2.

Підприємству необхідно прийняти рішення щодо додаткового замовлення на випуск 500 виробів типу А, якщо потужність його обладнання використовується максимально. В такому випадку необхідно зменшити випуск інших виробів, наприклад типу В.

Дані про ці вироби наведено в таблиці 4.2.

Таблиця 4.2 – Вихідні дані

Показники	Виріб А	Виріб В
Ціна виробу, тис. грн.	15	12
Змінні витрати на одиницю, тис. грн.	9	8
Ставка маржинального доходу, тис. грн.	6	4
Час виробітку, хв.	8	10

На скільки одиниць необхідно скоротити випуск продукції В, щоб прийняти замовлення виробу А? Чи буде сприяти додаткове замовлення збільшенню прибутку в даному періоді? Якою має бути ціна виробу А, щоб підприємство могло прийняти замовлення?

Завдання 4.3.

Проаналізувати показники ефективності управління аграрним підприємством. Зробити висновки.

Таблиця 4.3 – Показники ефективності управління ДП «НДГ Ювілейний» Полтавського району

Показники	Звітний рік	Проект	Абсолютне відхилення, (+; -)
1	2	3	4
Чисельність працівників апарату управління, осіб	29	24	
Питома вага працівників апарату управління в загальній чисельності працюючих, %	15,5	13,2	
Питома вага оплати праці працівників апарату управління в загальному фонді оплати праці, %	15,4	15,2	

Продовження таблиці 4.3

1	2	3	4
Припадає основних працівників на одного працівника апарату управління, осіб	7	8	
Припадає на 1 грн. оплати праці працівників апарату управління у загальному фонду оплати праці, грн.	6,49	6,58	
Валова продукція – всього, грн.	2171295	206790 0	
на 1 люд.-день в управлінні, грн.	295,9	375,4	
на одного працівника управління, грн.	71306,9	90470, 6	

Варіант 5. Сутність, роль та основні показники якості продукції. Методи оцінки якості продукції. Стандартизація та сертифікація продукції

Завдання 5.1.

Виробнича собівартість товарної продукції підприємства – 200 млн. грн.; собівартість повністю забракованої продукції – 15 млн. грн.; витрати на усунення дефектів із поправного браку – 2 млн. грн.; вартість реалізованої продукції з непоправним браком за ціною використання – 1,5 млн. грн.; сума, що утримана з осіб – винуватців браку, складає 3 млн. грн. Визначити абсолютний і відносний розмір браку, абсолютний і відносний розмір втрат від браку.

Завдання 5.2.

Дати загальну характеристику змін якості рівнозначних за призначенням електронних елементів радіоапаратури на підставі вихідних даних таблиці 5.1.

Таблиця 5.1 – Вихідні дані

Тип елемента	Гарантійний термін служби в періоді, годин		Обсяг виробництва у звітному періоді, тис. шт.
	базисному	звітному	
А	9500	10000	80
Б	5500	6000	90

Завдання 5.3.

Визначити коефіцієнти рівномірності та ритмічності на підставі вихідних даних таблиці 5.2.

Таблиця 5.2 – Вихідні дані

Квар- тал	Випуск продукції, тис. грн.		Зараховано в ритмічний випуск, тис. грн.	Структура випуску, %		Зараховано в рівномірний випуск, %
	план	факт		рівномір- ного	фактич- ного	
I	500	470				
II	550	550				
III	550	580				
IV	600	630				
Разом						

Тема 6. Товарна політика підприємства: сутність, складові, життєвий цикл товару

Завдання 6.1.

Підприємство випустило в плановому періоді основної продукції на суму 820 тис. грн. Вартість робіт промислового характеру, виконаних на сторону, склала 118 тис. грн., Напівфабрикатів власного виробництва 40 тис. грн., з них 70% спожито у власному виробництві. Приріст незавершеного виробництва за рік 28 тис. грн. Приріст залишків готової продукції на складі за рік склав 94 тис. грн. Розрахувати план збуту продукції, а також валову та чисту продукцію, якщо матеріальні витрати складають 40% вартості товарної продукції, амортизаційні відрахування – 92 тис. грн.

Завдання 6.2.

Розрахувати план збуту продукції на підприємстві на основі наступних даних: в попередньому році підприємство випустило 25000 шт. виробів А, виробів Б – 18000 шт., в плановому періоді планується збільшити виробництво цих виробів на 12%. Ціна виробів складає відповідно 75 і 65 грн. Крім того, буде виготовлено комплектуючих виробів на суму 800 тис. грн., з них на 650 тис. грн. для сторонніх

організацій. Залишки нереалізованої продукції на складі становлять на початок планового періоду 180 тис. грн., на кінець 210 тис. грн.

Завдання 6.3.

У базовому періоді обсяг випуску валової продукції в оптових цінах склав 2520 тис. грн., товарної – 2480 тис. грн. У наступному році планується випустити валової продукції на 2700 тис. грн.; товарної – на 2520 тис. грн. Фактично ж було виготовлено валової продукції на 2640 тис. грн., товарної – на 2600 тис. грн. Визначте виконання плану виробництва валової та товарної продукції; темпи зростання обсягів валової та товарної продукції.

Тема 7. Поточні витрати підприємства та собівартість продукції

Завдання 7.1.

Виручка від реалізації 8 тис. одиниць продукції становить 40 тис. грн. Постійні витрати підприємства – 10 тис. грн., питомі змінні – 2,5 грн.

Визначте:

- а) беззбитковий (критичний) обсяг виробництва продукції;
- б) зміну критичного обсягу виробництва, якщо змінні витрати на одиницю продукції збільшаться на 12% при незмінній ціні реалізації;
- в) обсяг виробництва та реалізації продукції, при якому підприємство отримує прибуток у розмірі 6 тис. грн.

Завдання 7.2.

Собівартість товарної продукції в базовому періоді склала 380,5 тис. грн. У звітному періоді підвищилася продуктивність праці на 6%, середня заробітна плата на 4% при незмінному розмірі постійних витрат, обсяг випуску збільшився на 8%. Питома вага оплати праці в собівартості продукції – 23%, постійних витрат – 20%.

Визначте відсоток зниження собівартості та отриману економію під впливом зазначених факторів.

Завдання 7.3.

У звітному році собівартість товарної продукції склала 450,2 тис. грн., що визначило витрати на 1 грн. товарної продукції в розмірі 0,89 грн. У плановому році витрати на 1 грн. товарної продукції встановлені в розмірі 0,85 грн., а обсяг виробництва продукції буде збільшений на 8%.

Визначити собівартість товарної продукції в плановому році.

Тема 8. Кошторис витрат виробництва: поняття, склад та методика складання*Завдання 8.1.*

У цеху до проведення заходів щодо спеціалізації річний випуск продукції складав 2100 т, у тому числі профільної продукції – 1100 т, при цьому витрати на її виробництво склали 6254000 грн. Після здійснення заходів щодо спеціалізації річний випуск профільної продукції збільшився до 1895 т. Загальний обсяг продукції, що випускається не змінився, а загальні витрати на профільну продукцію склали 7834600 грн. Визначити, як змінилася собівартість 1 т продукції в результаті підвищення спеціалізації та рівень спеціалізації в обох варіантах.

Завдання 8.2.

За звітними даними собівартість товарної продукції складала 74000 грн., питома вага основної заробітної плати виробничих робітників у ній 26%, матеріальних витрат – 48%. На плановий період передбачено досягти зростання продуктивності праці одного працюючого на 2%, середньої заробітної плати – на 1%, а зниження матеріальних витрат на – 4%. Визначте, як зміниться собівартість товарної продукції в плановому періоді.

Завдання 8.3.

Визначити середньогалузеву собівартість виробу, що випускається чотирма підприємствами галузі, а також середні затрати на 1 грн. товарного випуску виробів за даними нижче наведеної таблиці 8.1.

Таблиця 8.1 – Вихідні дані

Показники	Підприємства			
	1	2	3	4
Повна собівартість виробу, грн.	26	32	44	30
Гуртова ціна виробу, грн.	42	42	42	42
Річний обсяг випуску виробів, тис. шт.	500	650	350	480

Тема 9. Калькулювання продукції підприємства

Завдання 9.1.

Визначити процент зростання витрат на 1 грн. товарної продукції за умовами таблиці 9.1.

Таблиця 9.1 – Вихідні дані

Показники	Виріб	
	А	Б
Обсяг випуску продукції, шт.	360	480
Собівартість виробу, грн.	95	72
Оптова ціна продукції, грн.	120	90

Передбачено, що обсяг виробництва виробу А збільшиться наступного року на 15%, а виробу Б – на 20%.

Завдання 9.2.

За рік підприємство виготовило 2000 виробів А загальною собівартістю 72 тис. грн., причому питома вага основної заробітної плати виробничих робітників у собівартості становить 22%. Розрахувати величину загальновиробничих витрат, які були включені у калькуляцію собівартості одиниці продукції А, якщо їх загальна сума по підприємству становить 39,5 тис. грн.

Завдання 9.3.

Структура собівартості одиниці продукції за статтями калькуляції має вигляд:

- сировина і матеріали – 4870 грн.;
- паливо та електроенергія – 2226 грн.;

- оплата праці основних робітників – 3300 грн.;
- нарахування на оплату праці – 22% до оплати праці основних робітників;
- загальновиробничі витрати – 350 грн.;
- адміністративні витрати – 20% від оплати праці основних робітників.

Розрахувати прибуток від продажу одиниці виробу. Норма прибутку становить 12%.

Тема 10. Цінова політика підприємства, методи ціноутворення

Завдання 10.1.

Собівартість виробу складає 800 грн., а прибуток підприємства-виробника – 35% від собівартості виробу. ПДВ – 20%. Виріб надходить у роздрібну мережу без посередників. Торгова надбавка – 14% від ціни підприємства. Визначити роздрібну ціну виробу, а також відсоток (питому вагу) кожного елемента в роздрібній ціні (собівартості, прибутку, торгової надбавки та ПДВ).

Завдання 10.2.

Визначити прибуток підприємства від реалізації продукції та роздрібну ціну продукції. Собівартість продукції – 21 грн., ПДВ – 20%. Ціна підприємства (із ПДВ) – 32 грн. Надбавка посередників – 25%. Торгова націнка роздрібною продавця – 20% до ціни закупівлі у посередників.

Завдання 10.3.

Визначити роздрібну ціну підакцизного товару, що випускається на вітчизняному підприємстві, якщо витрати на його виробництво складають 97 грн. за одиницю. Ставка акцизного збору – 5%, норма рентабельності – 25%, ПДВ – 20%. Товар надходить на підприємства роздрібною торгівлі через збутову організацію, витрати і прибуток якої складає 24 грн. у розрахунку на одиницю товару. Витрати і прибуток роздрібною торгівлі встановлено в розмірі 56% від надбавки збутової організації.

Тема 11. Прогнозування: принципи та методи

Завдання 11.1.

Інвестор прогнозує, що у наступному році компанія отримає прибуток у розмірі 17 грн. на акцію. Частка прибутку, спрямованого на реінвестування, становить 60%, необхідний рівень доходності – 14%. Прибуток, спрямований на розвиток виробництва, забезпечує отримання доходу в розмірі 18%. Розрахувати ринкову вартість акції.

Завдання 11.2.

Розрахувати значення максимальних, середніх та мінімальних величин «справедливих» роялті для ліцензійних угод щодо надання права на використання виробничих технологій у хіміко-фармацевтичній галузі промисловості за умови, що її рентабельність становить 44%. За середньостатистичними показниками мінімальна частка прибутку ліцензіара у прибутку ліцензіата становить 10%, середня – 30% та максимальна – 50%.

Завдання 11.3.

Підприємство планує вийти на ринок України з новим для себе товаром. Для встановлення ціни на свій товар підприємство вирішило застосувати конкурентну модель ціноутворення, беручи за зразок продукцію свого конкурента. Маркетингові дослідження показали, що товар підприємства поступається за своїми технічними параметрами ($I_{тп} = 0,85$) та переважає за економічними параметрами ($I_{еп} = 0,97$). Ціна товару у компанії-конкурента становить 83 тис. грн. Коефіцієнт здешевлення $k_{здеш} = 0,85$. Необхідно визначити ціну на товар та перевірити, чи забезпечить ця ціна цільовий прибуток у розмірі 24% від собівартості, враховуючи, що собівартість продукції складає 54 тис. грн.

Тема 12. Сутність, значення та основні принципи планування діяльності підприємства. Види та методи планування

Завдання 12.1.

Відповідно до укладених договорів підприємство в плановому році має відвантажити споживачам 23 тис. виробів, направити в

роздрібну торгівлю 3,5 тис. цих виробів і створити 7-ми денний запас готової продукції до кінця року. Неминучі втрати від браку – 0,8%. Розрахувати план виробництва виробів на плановий рік.

Завдання 12.2.

Асортимент продукції підприємства складається з виробів А, Б і С. Трудомісткість продукції становить: А – 32 нормо-години, Б – 12 нормо-годин; С – 26 нормо-годин. Річні показники плану обсягу продажів: виріб А – 8200 шт., Б – 900 шт., С – 10200 шт. Складіть проект виробничої програми.

Завдання 12.3.

Розрахувати валову продукцію підприємства в натуральному та вартісному вимірі за такими даними: виробнича програма для виробу А – 2100 од., виробу Б – 1500 од. на рік; тривалість виробничого циклу для виробу А – 12 днів, для виробу Б – 8 днів; коефіцієнт готовності виробів – 0,8; залишки незавершеного виробництва на початок періоду виробів А – 40 од., виробів Б – 60 од.; ціна одиниці виробу А – 80 грн., виробу Б – 45 грн.

Тема 13. Стратегічне планування, його сутність, цілі, основні етапи. Особливості та зміст тактичного планування

Завдання 13.1.

Визначити відсоток виконання плану за обсягом і за асортиментом за даними таблиці 13.1.

Таблиця 13.1 – Вихідні дані

Виріб	Випуск продукції, тис. грн.	
	план	факт
А	84	110
Б	96	168
В	118	94
Д	240	320
Ж	480	426

Завдання 13.2.

Проаналізувати план продажу за звітний період, використовуючи вихідні дані таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 – Вихідні дані

Виріб	Обсяг продажів, тис. грн.	
	план	факт
А	1200	1180
Б	2700	2780
В	-	470
Г	1210	1350
Д	500	390

Визначити:

- а) абсолютний приріст (зменшення) обсягу продажу;
- б) зміну номенклатури (асортименту) продукції;
- в) індивідуальний індекс фізичного обсягу реалізованої продукції.

Завдання 13.3.

Підприємство планує вийти на ринок України з новим для себе товаром. Для встановлення ціни на свій товар підприємство вирішило застосувати конкурентну модель ціноутворення, беручи за зразок продукцію свого конкурента. Маркетингові дослідження показали, що товар підприємства поступається за своїми технічними параметрами ($I_{тп} = 0,85$) та переважає за економічними параметрами ($I_{еп} = 0,97$). Ціна товару у компанії-конкурента становить 83 тис. грн. Коефіцієнт здешевлення $k_{здеш} = 0,85$. Необхідно визначити ціну на товар та перевірити, чи забезпечить ця ціна цільовий прибуток у розмірі 24% від собівартості, враховуючи, що собівартість продукції складає 54 тис. грн.

Тема 14. Система оперативного планування. Бізнес-план, його значення та зміст

Завдання 14.1.

Підприємство продає товар, попит на який має високу цінову еластичність. Обсяг продажу становить 30000 одиниць за рік. Прямі витрати на одиницю складають 9,9 грн., постійні витрати на одиницю – 3,3 грн. при ціні продажу 1,8 грн. Підприємство планує збільшити обсяг продажу на 3000 одиниць і виділило для цього рекламний бюджет у розмірі 39 тис. грн. на рік. Яким повинно бути мінімальне збільшення ціни, при якому прибуток залишиться без змін?

Завдання 14.2.

Загальне річне навантаження персоналу відділу збуту фірми складає 3600 звернень клієнтів. Середня кількість звернень на тиждень на одного працівника становить 30, кількість робочих тижнів – 40. Визначити потрібну чисельність робітників відділу збуту.

Завдання 14.3.

Визначити плановий місячний випуск продукції в натуральному та вартісному виразі, якщо кількість робітників за зміну – 116 осіб, планова трудомісткість одиниці виробу – 0,876, режим роботи підприємства – двозмінний, кількість робочих днів у місці – 23, тривалість зміни – 8 годин, відпускна ціна виробу – 78 грн.

Тема 15. Персонал підприємства та показники його руху. Розрахунок балансу робочого часу

Завдання 15.1.

Підприємство з сезонним характером робіт розпочало свою роботу в квітні та закінчило в серпні. Середньооблікова чисельність складала: в квітні – 641 осіб, травні – 1254 осіб, червні – 1316 осіб, липні – 820 осіб, серпні – 457 осіб. Визначте середньооблікову чисельність робітників у другому, третьому кварталах і за рік.

Завдання 15.2.

Чисельність працюючих на підприємстві за списком станом на 1 жовтня складала 600 осіб. 15 жовтня 6 осіб було призвано до армії, 18

жовтня прийнято на роботу 12 осіб, а 21 жовтня – ще 16 осіб, 27 жовтня було звільнено за власним бажанням 5 осіб. Визначте чисельність працюючих на 1 листопада, середньооблікову чисельність працюючих за жовтень, а також коефіцієнт плинності кадрів.

Завдання 15.3.

Скласти баланс робочого часу та визначити корисний фонд робочого часу на одного робітника на рік за умови, що:

- календарних днів в році – 365, святкових та вихідних днів – 114, передсвяткових – 10.
- 60% робітників користуються черговою відпусткою тривалістю 144 робочих годин, 25% – 192 та 15% – 208 годин;
- відпустки у зв'язку з пологами складають 1,2% робочого часу, невиходи через хворобу – 1,5%, виконання державних та суспільних обов'язків – 0,5% робочого часу;
- втрати впродовж робочого дня в результаті скороченого робочого дня для підлітків – 0,17% робочого часу.

Тема 16. Планування чисельності працівників підприємства. Продуктивність праці: виробіток і трудомісткість

Завдання 16.1.

Річна планова трудомісткість робіт на підприємстві – 28300 чол.-днів. Річний фонд робочого часу одного працівника – 230 днів.

Визначте планову чисельність працівників.

Завдання 16.2.

Річна виробнича програма підприємства складає 118 тис. виробів. Година норма виробітку – 5 виробів. На одного робітника планується: вихідні та святкові дні – 114, середня тривалість щорічної відпустки – 22 дні, невиходи через хворобу – 3 дні, інші невиходи – 2 дні. Середня тривалість робочої зміни – 7,9 годин.

Визначте чисельність основних робітників підприємства, якщо середній коефіцієнт виконання норм – 1,11.

Завдання 16.3.

Трудомісткість річної виробничої програми складає 16 тис. нормо-годин. Плановий обсяг випуску продукції за рік – 400 одиниць продукції. Фактично було виготовлено 410 одиниць продукції, при цьому витрати часу на виробництво річного обсягу продукції склали 13 тис. нормо-годин.

Визначити: планову та фактичну трюдомісткість одиниці продукції, плановий та фактичний виробіток продукції, абсолютне зниження трюдомісткості одиниці продукції.

Тема 17. Поняття та організація оплати праці на підприємствах. Форми та системи оплати праці

Завдання 17.1.

За даними таблиці 17.1 визначити річний фонд оплати праці робітників-відрядників механічної ділянки. Річний обсяг виробництва продукції – 100 тис. виробів. Додаткова заробітна плата складає 30% від основної заробітної плати.

Таблиця 17.1 – Вихідні дані

Номер операції	Норма часу на операцію, хв.	Тарифна ставка за годину, грн.
1	2,4	64,5
2	17,5	75,8
3	10,2	80,5

Завдання 17.2.

Розрахувати розцінку на виготовлення деталі, якщо на її виготовлення витрачається 0,5 години, а також визначити заробітну плату робітника-відрядника за місяць, якщо він виготовив 800 таких деталей. Тарифна ставка за годину – 85,2 грн.

Завдання 17.3.

Робітник-погодинник 5-го розряду відпрацював за місяць 168 годин. Годинна тарифна ставка робітника 1-го розряду 50 грн. Тарифний коефіцієнт 5-го розряду – 1,72.

За виконання плану робітнику нарахована премія у розмірі 25% тарифного заробітку, а за кожний процент перевиконання плану ще 1,5% тарифного заробітку. План виконаний на 106%.

Визначте місячний заробіток робітника 5-го розряду.

Тема 18. Поняття та класифікація основних фондів. Облік та оцінка основних фондів

Завдання 18.1.

За наведеними в таблиці 18.1 даними визначити структуру основних виробничих фондів підприємства на початок та кінець звітного періоду, показники руху та використання основних виробничих фондів, якщо річний обсяг випуску продукції склав 26797 тис. грн.

Таблиця 18.1 – Вихідні дані

Група основних фондів	Вартість ОФ на початок року, тис. грн.	Зміна ОФ у звітному році, тис. грн.			
		введе но з 01.04	введе но з 01.09	виведе но з 01.06	виведе но з 01.10
Будівлі	5816	-	-	-	-
Споруди	1243	-	-	-	-
Передавальні пристрої	812	160	-	-	-
Силові обладнання	1736	-	-	380	-
Робоче обладнання	2843	-	425	153	-
Вимірювальні прилади	695	118	-	-	56
Обчислювальна техніка	843	-	140	-	-
Транспортні засоби	426	192	-	-	100
Інші основні засоби	189	-	-	38	-

Завдання 18.2.

Основні виробничі фонди підприємства на початок року склали 2450 тис. грн. 1 лютого введено основних виробничих фондів на суму 25 тис. грн., а виведено – на суму 5 тис. грн.; 1 квітня введено – на 70 тис. грн., а виведено – на 12 тис. грн.; 1 вересня введено – на 40 тис. грн.; 1 жовтня виведено – на 8 тис. грн.; 1 листопада введено – на 50 тис. грн., а виведено – на 4 тис. грн.

Визначити середньорічну вартість основних виробничих фондів і вартість основних виробничих фондів на кінець року, а також коефіцієнти вибуття, оновлення та приросту основних виробничих фондів.

Завдання 18.3.

Середньорічна вартість основних виробничих фондів сталеплавильного цеху в звітному році становить 27551 тис. грн., а річна виплавка сталі 2900150 т. За планом на наступний рік виплавка сталі збільшиться на 10,7%. У плановому періоді будуть введені основні фонди на суму 1800 тис. грн. Середня норма амортизації по цеху – 6,2%.

Визначте, як зміниться фондоємність виплавки сталі в плановому періоді порівняно зі звітним, а також річну економію від зниження амортизаційних відрахувань на 1 т сталі в плановому періоді.

Тема 19. Знос та амортизація основних фондів. Методи амортизації

Завдання 19.1.

Визначити залишкову вартість верстата через 2 роки його експлуатації, якщо первісна вартість верстата – 64800 грн., ліквідаційна вартість визначена в розмірі 21600 грн., а термін корисного використання верстата прийнятий 3 роки. Метод розрахунку амортизаційних відрахувань – прямолінійний.

Завдання 19.2.

Вартість та амортизаційні відрахування основних фондів підприємства характеризуються наступними даними (таблиця 19.1).

Визначити ступінь фізичного спрацювання, залишкову вартість та коефіцієнт придатності основних фондів по кожній групі та в цілому по підприємству.

Таблиця 19.1 – Вартість та амортизаційні відрахування основних фондів підприємства

Група основних фондів	Вартість ОФ, млн. грн.	Сума амортизаційних відрахувань, млн. грн.
Будівлі	135,8	57,2
Споруди	49,6	10,5
Передавальні пристрої	24,4	4,4
Силові обладнання	12,5	4,1
Робоче обладнання	46,8	22,6
Вимірювальні прилади	5,3	2,8
Обчислювальна техніка	31,2	12,3
Транспортні засоби	28,5	14,8
Інструмент та інвентар	2,1	1,8
Інші основні засоби	7,6	4,9

Завдання 19.3.

Підприємство придбало обладнання за ціною 609,3 тис. грн. Транспортні витрати складають 300 грн., установка 400 грн. З урахуванням особливостей технологічного процесу на підприємстві очікуваний термін його експлуатації 5 років. Ліквідаційна вартість обладнання складе 10 тис. грн.

Визначте амортизаційні відрахування за три роки експлуатації, а також залишкову вартість через 3 роки, якщо на підприємстві застосовується: а) кумулятивний метод нарахування амортизації; б) метод прискороного зменшення залишкової вартості.

Тема 20. Показники ефективності використання основних фондів. Шляхи підвищення ефективності використання основних фондів

Завдання 20.1.

Первісна вартість основних виробничих фондів ТОВ «Мрія» склала 2065 тис. грн. Знос на 01.01.2020 р. склав 56%. Впродовж 2020 року були введені основні фонди: з 1 травня – на суму 270 тис. грн., з 1 серпня – на суму 150 тис. грн. З 1 квітня вибуло основних фондів на суму 240 тис. грн. У 2021 році середньорічна вартість основних виробничих фондів збільшиться на 5%, а реалізована продукція складе 1600 тис. грн. Визначите розмір фондovіддачі та фондомісткості у 2021 році.

Завдання 20.2.

Визначте плановий показник фондovіддачі та відсоток росту фактичного показника фондovіддачі у порівнянні з плановим, якщо відомо, що амортизаційні відрахування за рік склали 48 тис. грн., а середня норма амортизації – 9,6%. У результаті проведених заходів план випуску продукції за рік був перевиконаний на 30 тис. грн. Фактичний показник фондovіддачі – 2,3 грн./грн. Вартість основних виробничих фондів за аналізований період не змінилася.

Завдання 20.3.

Розрахуйте показники використання основних фондів, озброєності працівників основними фондами, коефіцієнти зносу і залишкову вартість основних фондів на кінець року.

Первісна вартість основних фондів на початок року – 10 млн. грн., на кінець року – 12,1 млн. грн., нарахована за період експлуатації сума амортизації – 1,38 млн. грн. За звітний період валова продукція склала 25 млн. грн., чисельність працівників – 3200 осіб.

Тема 21. Сутність та склад оборотних засобів

Завдання 21.1.

Визначити коефіцієнт виходу готової продукції та виявити резерви збільшення випуску обсягу продукції за рахунок раціональнішого використання сировини. Фактична маса сировини,

що надійшла у виробництво, – 320 т. Маса готової продукції – 120 т. Коефіцієнт виходу готової продукції в базовому році – 0,36.

Завдання 21.2.

У першому кварталі підприємство реалізувало продукції на суму 360 тис. грн. Середньоквартальні залишки оборотних коштів склали 40 тис. грн. У другому кварталі планується збільшити обсяг реалізації продукції на 12%, а термін одного обороту оборотних коштів скоротити на 4 дні.

Визначити планову потребу підприємства в оборотних коштах у другому кварталі та їх абсолютне та відносне вивільнення.

Завдання 21.3.

Визначити структуру оборотного капіталу підприємства на початок і кінець року за даними таблиці 21.1. Зробити висновки.

Таблиця 21.1 – Дані для розрахунку

Групи оборотного капіталу	На початок року		На кінець року		Відхилення	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	абс.	відн.
1	2	3	4	5	6	7
Запаси:						
- виробничі запаси	1158,3		883,1			
- готова продукція	1801,2		1801,2			
- товари	8522,8		9539,7			
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	13140		15901,7			
Дебіторська заборгованість за розрахунками	10430,11		2645,8			
Інші поточна дебіторська заборгованість	2483,9		941,4			

Продовження таблиці 21.1

1	2	3	4	5	6	7
Грошові кошти та їх еквіваленти: - в національній валюті	2818,5		5240,4			
Інші оборотні активи	2344,5		2954,4			
Усього	41648	100	39907,7	100		

Тема 22. Нормування оборотних засобів

Завдання 22.1.

Визначте норматив виробничих запасів підприємства, якщо відомо, що виробнича програма становить 1200 шт. на рік; маса одиниці виробу - 110,5 кг; коефіцієнт використання матеріалу 0,85; ціна матеріалу – 520 грн./т. Період між поставками металу – 40 днів; норма транспортного запасу – 3 дні. Річна витрата палива – 4320 грн. при нормі запасу палива – 5 днів. Норматив допоміжних матеріалів – 480 грн., а норматив інших виробничих запасів – 600 грн.

Завдання 22.2.

Визначте місячну потребу хлібозаводу в борошні, її мінімальний, середній і максимальний запас, якщо період поставок – 10 днів, а період зриву поставки – 2 дні. Для забезпечення денної програми необхідно використовувати 980 кг борошна, причому її втрата становить 4%. Протягом місяця хлібозавод працює 26 днів.

Завдання 22.3.

Річна виробнича програма підприємства становить 236 тис. виробів. Собівартість виробу 184 грн., його оптова ціна 242 грн. Тривалість виробничого циклу, на початку якого витрачається 44 грн. – 12 днів. Середньорічний залишок оборотних коштів – 3,2 млн. грн.

Визначте норматив оборотних коштів у незавершеному виробництві та коефіцієнт оборотності оборотних коштів, тривалість одного обороту.

Тема 23. Показники ефективності використання оборотних засобів. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних засобів

Завдання 23.1.

Собівартість продукції – 2 млн. грн. Обсяг реалізації – 2,8 млн. грн. при середньорічних залишках оборотних коштів 300 тис. грн. На наступний рік заплановано прискорити оборотність оборотних коштів на 10%.

Визначте, як вплине на прибуток підприємства в плановому періоді зміна оборотності оборотних коштів і збільшення обсягу реалізації продукції.

Завдання 23.2.

Відомо, що у базовому році підприємство реалізувало продукції на 20,5 млн. грн., витрати на виробництво становили 8,2 млн. грн. Середньорічна вартість нормованих оборотних засобів підприємства становила 520 тис. грн. У плановому році очікується збільшення обсягів реалізації на 14% і зменшення середньорічних залишків нормованих оборотних засобів на 1,5%. Визначити, на скільки відсотків має зрости прибуток підприємства у плановому році за рахунок прискорення оборотності оборотних засобів.

Завдання 23.3.

У звітному періоді підприємство реалізувало продукції на 148 тис. грн. при середньорічному залишку нормованих оборотних засобів – 9,2 тис. грн. У плановому періоді передбачено збільшення обсягу реалізації на 15%.

Визначте потребу підприємства в оборотних засобах і суму вивільнених оборотних коштів за рахунок прискорення їхньої оборотності, якщо відомо, що планом передбачено збільшення коефіцієнта оборотності на 10%.

Тема 24. Поняття та види нематеріальних ресурсів. Оцінка та амортизація нематеріальних активів

Завдання 24.1.

Підприємство володіє «ноу-хау» виробництва продукту. Витрати на виробництво продукції без застосування «ноу-хау» складають 6,5 тис. грн. за одиницю, при цьому 45% собівартості являють собою витрати праці. Досліджуване підприємство продає 300 тис. виробів за рік. «Ноу-хау» дає можливість економити на кожному виробі, що випускається 1,25 грн. за рахунок матеріалів і 40% трудових витрат. За прогнозами ця перевага збережеться у продовж 6 років. Необхідно оцінити витрати «ноу-хау» при ставці дисконту 15%.

Завдання 24.2.

Оцінити вартість товарного знаку «Джерело», власником якого є ПрАТ «Кристал», якщо маркетингове дослідження показало, що за станом на дату оцінки відпускна ціна пакета (1 л) ординарного натурального соку ПрАТ «Кристал» на 0,55 грн. вища відпускної ціни пакета соку підвищеної якості одного з рядових конкурентів (ПрАТ «Врожай»), якому він відповідає за своїми споживчими властивостями. Ставка ПДВ – 20%, ставка податку на прибуток – 18%. Фізичний обсяг продажів продукції ПрАТ «Кристал» під товарним знаком «Джерело» за рік, що передує даті оцінки, склав 154725 л. Коефіцієнт капіталізації – 30%.

Завдання 24.3.

Первісна вартість створеної підприємством корисної моделі організації потокового виробництва складає 24600 грн., її справедлива вартість порівняно з аналогічними моделями, які існують на ринку інтелектуальної власності, складає 20295 грн., а залишкова вартість на кінець звітного періоду – 18450 грн. Необхідно визначити переоцінену вартість даного нематеріального активу підприємства і зробити висновок, який процес (дооцінка чи уцінка) з ним відбувся.

Тема 25. Роль, сутність та класифікація інвестицій

Завдання 25.1.

Визначити економічну доцільність інвестиційного проекту на підставі показника чистої дисконтної вартості проекту. Передбачаються початкові інвестиції в обсязі 130 млн. грн. Від реалізації даного проекту очікується отримання таких грошових потоків: перший рік – 34 млн. грн., другий рік – 65 млн. грн., третій рік – 80 млн. грн., четвертий рік – 48 млн. грн. Дисконтна ставка – 10%.

Завдання 25.2.

Витрати на нове будівництво становитимуть 14 млн. грн., на реконструкцію – 10 млн. грн. При цьому собівартість одиниці продукції на реконструйованому підприємстві – 160 грн., обсяг випуску – 9 тис. шт. Собівартість одиниці продукції на новому підприємстві – 120 грн., обсяг випуску – 7 тис. шт. Собівартість одиниці продукції на діючому підприємстві – 190 грн., обсяг випуску – 3 тис. шт. Визначити ефективніший варіант інвестицій між новим будівництвом і реконструкцією.

Завдання 25.3.

Розглядається 2 варіанти вкладення капіталу. За I варіантом при капіталовкладеннях 200 тис. грн., річний прибуток, складатиме 100 тис. грн.; за II варіантом при капіталовкладеннях 300 тис. грн. річний прибуток – 120 тис. грн. Визначити більш оптимальний варіант вкладення капіталу.

Тема 26. Фінансові результати діяльності підприємства

Завдання 26.1.

У першому кварталі року підприємство реалізувало 5000 виробів за ціною 80 грн. за один виріб, що покрити витрати підприємства, але не дало прибутку. Загальні постійні витрати складають 70000 грн., питоми змінні – 60 грн. В другому кварталі було виготовлено та реалізовано 6000 виробів. У третьому кварталі планується збільшити прибуток на 10% у порівнянні з другим.

Визначте, який обсяг продукції необхідно реалізувати, щоб збільшити прибуток на 10%.

Завдання 26.2.

У звітному році підприємство випустило продукції на суму 350000 грн. Загальна собівартість склала 230000 грн. На початок року на складі знаходилося продукції на суму 30000 грн., а на кінець року – на 8% менше. Впродовж року було реалізовано продукції підсобного господарства на суму 26000 грн., її собівартість становила 20000 грн. Мали місце збитки від позареалізаційної діяльності на суму 6000 грн. Отримано штрафів за порушення умов поставки на суму 5000 грн. Сплачено по процентах за банківський кредит 2500 грн. Погашена заборгованість за електроенергію в сумі 8500 грн. Ставка податку на прибуток – 18%. Визначити чистий прибуток підприємства.

Завдання 26.3.

Підприємство «Вектор» є співзасновником спільного підприємства «Олімп» і асоціації «Україна». Частка внесків «Вектора» у статутні капітали цих підприємств становить відповідно 45 і 32%. За показниками року «Олімп» отримав прибутків у розмірі 120 тис. грн. «Україна» зазнала збитків на суму 50 тис. грн. Визначити доходи та витрати підприємства «Вектор» від фінансово-інвестиційної діяльності за методом участі в капіталі.

Тема 27. Показники рентабельності та фактори, що їх визначають

Завдання 27.1.

За даними таблиці 27.1 визначити, як змінилася фактична рентабельність продукції А порівняно з плановою. Впродовж року собівартість виробу А знизилася на 5%, відпускна ціна виробу А залишилася без змін.

Таблиця 27.1 – Планові показники

Назва показника	Виріб А
1. Випуск і реалізація виробів, шт.	950
2. Ціна одиниці виробу, грн.	125
3. Собівартість одного виробу, грн.	100

Завдання 27.2.

Розрахувати рентабельність власних коштів.

Є два варіанти фінансування:

а) підприємство не має залучених коштів, власні кошти становлять – 1000000 грн.;

б) підприємство має залучені кошти в сумі 400000 грн, власні кошти становлять – 600000 грн. Проценти за кредит становлять 20%.

Прибуток до сплати процентних виплат та податку на прибуток щодо обох варіантів становить 250000 грн, ставка податку на прибуток – 18%.

Завдання 27.3.

Розрахувати показники рентабельності діяльності підприємства за даними таблиці. Середньорічна вартість основних виробничих засобів – 145 тис. грн. і нормованих оборотних засобів – 20,5 тис. грн.

Таблиця – Вихідні дані

Показники	Річний обсяг реалізації, т	Повна собівартість виробу, грн.	Відпускна ціна, грн./кг	Вага виробу, кг
А	70	0,63	0,75	0,9
Б	62	0,49	0,55	1,0
В	35	0,43	0,50	0,5
Г	10	0,23	0,30	0,2

Тема 28. Ефективність діяльності та методичні засади її оцінки

Завдання 28.1.

У перспективному плані підприємства передбачається будівництво виробничого об'єкту за показниками:

- капітальні вкладення – 2440 тис. грн.;
- собівартість річного обсягу продукції – 3400 тис. грн.;
- річний обсяг продукції – 60000 одиниць;
- ціна одиниці продукції – 70 грн.;

- нормативний коефіцієнт економічної ефективності капітальних вкладень (E_n) – 0,15.

Визначити економічну ефективність і термін окупності капітальних вкладень у будівництво та дати їм оцінку.

Завдання 28.2.

Реконструкція мартенівської печі призвела до додаткових капітальних вкладень у розмірі 540 тис. грн. Сума річної економії від зниження собівартості 1 т сталі після реконструкції печі склала 200 тис. грн. Нормативна економічна ефективність капіталовкладень (E_n) – 0,15. Визначити коефіцієнт економічної ефективності капіталовкладень, термін окупності та умовно-річну економію.

Завдання 28.3.

Визначте чистий дисконтований дохід та індекс рентабельності інвестицій, якщо дисконтований ефект – 2783,6 тис. грн., а дисконтовані капітальні вкладення – 1648 тис. грн.

Тема 29. Економічна безпека підприємства

Завдання 29.1.

Підприємство виготовляє та продає за рік продукції на 200 тис. грн. Витрати на її виготовлення та продаж становлять 180 тис. грн., у тому числі змінні витрати – 120 тис. грн., постійні витрати – 60 тис. грн. Розрахувати:

- а) коефіцієнт маржинального прибутку;
- б) критичну програму виробництва (T_0);
- в) коефіцієнт безпеки виробництва.

Завдання 29.2.

Визначити необхідний рівень резерву сумнівних боргів з дебіторської заборгованості, якщо загальний її обсяг – 200 тис. грн. Ризик неповернення 30% заборгованості – 2%, 40% заборгованості – 5%, 20% заборгованості – 10%, 10% заборгованості – безнадійно.

Визначити:

- а) середній ризик неповернення та величину резервів сумнівних боргів за всім обсягом заборгованості;

б) як зміниться рівень ризику, якщо 50% заборгованості, яка мала ризик неповернення 10%, стане безнадійною?

Завдання 29.3.

Підприємство впродовж року реалізувало продукцію 4-м фірмам. Обсяги продажів та заборгованість, яка, з різних причин, залишалась непогашеною за підприємствами такі (таблиця 29.1):

Таблиця 29.1 – Вихідні дані

Показники	Підприємство 1	Підприємство 2	Підприємство 3	Підприємство 4
Обсяги продажів, тис. грн.	200	350	400	560
Заборгованість, тис. грн.	4	7	12	28

Визначити:

- ризик неповерненості боргів за кожним підприємством;
- який резерв сумнівних боргів підприємство має сформувавати, якщо в наступному році має намір реалізувати продукцію тим самим фірмам у тих самих пропорціях?

Тема 30. Банкрутство підприємства як результат розвитку кризових явищ в його діяльності

Завдання 30.1.

Провести експрес-аналіз фінансового стану підприємства за допомогою коефіцієнта Бівера. Фінансові показники діяльності підприємства на кінець базового року згідно форми № 1 “Баланс” та форми № 2 “Звіт про фінансові результати” наступні: довгострокові зобов’язання – 18450 тис. грн., поточні зобов’язання – 19870 тис. грн., чистий прибуток – 3552 тис. грн., амортизація – 1012 тис. грн. Відповідно на кінець звітного року наведені показники становили: довгострокові зобов’язання – 13709 тис. грн.; поточні зобов’язання – 17136 тис. грн.; чистий прибуток – 4740 тис. грн.; амортизація – 1283 тис. грн.

Завдання 30.2.

Спрогнозувати ймовірність банкрутства підприємства за універсальною дискримінантною функцією, якщо чистий прибуток склав 5650 тис. грн., чистий дохід – 85500 тис. грн., амортизація – 2500 тис. грн., виробничі запаси – 7010 тис. грн., готова продукція – 2500 тис. грн., незавершене виробництво – 140 тис. грн., товари – 1200 тис. грн., довгострокові зобов'язання – 1340 тис. грн., векселі видані на суму 200 тис. грн., заборгованість банку за короткостроковим кредитом – 20000 тис. грн., кредиторська заборгованість за товари – 10500 тис. грн., поточні зобов'язання за розрахунками – 14700 тис. грн., валюта балансу – 115900 тис. грн.

Завдання 30.3.

Спрогнозувати ймовірність банкрутства підприємства за моделлю Спрінгейта, якщо виручка від реалізації продукції – 85410 тис. грн., прибуток до сплати податків – 9540 тис. грн., запаси – 10670 тис. грн., векселі одержані – 495 тис. грн., векселі видані – 197 тис. грн., дебіторська заборгованість за товари – 36264 тис. грн., за виданими авансами – 13530 тис. грн., кредиторська заборгованість за товари – 10455 тис. грн., поточні зобов'язання за розрахунками – 15400 тис. грн., витрати майбутніх періодів – 101 тис. грн., валюта балансу – 112932 тис. грн.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» із змінами і доповненнями. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>
2. Закон України «Про оплату праці» із змінами і доповненнями. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Закон України «Про охорону прав на промислові зразки» із змінами і доповненнями. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3688-12#Text>
4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» із змінами і доповненнями. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>
5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» із змінами і доповненнями. URL : <https://zakon.rada.gov.ua>
6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» із змінами і доповненнями. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>
7. Гусева О.Ю., Воскобоева О.В., Хлевицька Т.Б., Голобородько А.Ю., Ромащенко О.С. Економіка підприємства: навчальний посібник. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2020. 215 с.
8. Економіка підприємства [Електронний ресурс]: конспект лекцій для здобувачів ступеня бакалавра за спеціальністю 073 «Менеджмент / КПП ім. Ігоря Сікорського; уклад.: О.В. Гук. – Електрон. текст. дані (1 файл). – Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського, 2024. – 93 с.
9. Економіка підприємства: підручник / В. В. Козик, О. Ю. Ємельянов, О. Я. Загорецька [та ін.]. – Львів : «Новий Світ – 2000», 2025. – 278 с.
10. Економічна аналітика в бізнесі : навч. посібник / О.С. Гринькевич та ін. ; за ред. О.С. Гринькевич. Львів : ЛНУ імені

- Івана Франка, 2022. 480 с. URL: https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/04/Navchalnyy-posibnyk_2022.pdf
11. Економіка підприємства : практикум для студентів усіх спеціальностей першого (бакалаврського) рівня. Уклад. Л. М. Бондаренко, М. В. Горобинська. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 66 с.
 12. Економіка підприємства [Текст] : підручник / за заг. ред. Л.Г. Ліпич. – Луцьк : Вежа-Друк, 2021. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). – Об'єм даних 14,95 Мб.
 13. Лема, Галина Володимирівна. Економіка підприємства : навчальний посібник / Г. Лема, Р. Вільгуцька, В. Харчук, І. Олексів, Т. Лісович ; Міністерство освіти і науки України, Національний університет "Львівська політехніка", Навчально-науковий інститут економіки і менеджменту. – Львів : Растр-7, 2023. – 120 с. <https://discovery.kpi.ua/Record/000643834>
 14. Економіка та бізнес-інновації: підручник / за ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника, д.е.н., проф. О. І. Карінцевої. – Суми : Університетська книга, 2023. – 702 с. https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/91523/1/Business_Innovation_2023.pdf
 15. Економіка підприємства : підручник : у 3 т. / Харків. нац. автомоб.-дор. ун-т ; за ред. А. В. Непрана, І. Ю. Шевченко. – Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2024. – Т. 1. – 537 с. URL: <https://dspace.khadi.kharkov.ua/handle/123456789/20336>
 16. Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Л.Л. Ковальської, проф. І.В. Кривов'язюка. Київ : Кондор, 2020. 700 с.
 17. Іванова О. А., Решетняк О. І. Економіка сучасного підприємства: Навч. посіб. / Нар. укр. акад., [каф. економіки та права]. – Харків : Вид-во НУА, 2024. – 355 с. http://212.111.199.131/jspui/bitstream/123456789/2694/1/%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87_%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%95%D0%A1%D0%9F_2024_%D0%86%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%2C_%D0%A0%D0%B5%D1%88%D0%B5%D1%82%D0%BD%D1%8F%D0%BA_1.pdf

18. Захарченко, Віталій Іванович. Економіка підприємства. Теорія : навчальний посібник / В.І. Захарченко, М.М. Меркулов, О.В. Балахонова ; Міністерство освіти і науки України, Одеський національний політехнічний університет імені І. Мечникова, Одеський національний політехнічний університет, Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ. – Львів : Видавництво "Магнолія 2006", 2021. – 322 с.
19. Семернікова І. О., Мешкова-Кравченко Н. В. Економіка підприємства [Текст] : навч. посібник. Херсон : Олді-плюс, 2019. 312 с.
20. Шандова Н.В., Мешкова-Кравченко Н.В., Латкіна С.А. Економіка підприємства: навч. посіб. / Н. В. Шандова, Н. В. Мешкова-Кравченко, С. А. Латкіна. – Херсон: Книжкове видавництво ФОП Вишемирський В. С., 2021. – 336 с.